

Autisme en justitie

Tijdens het NVA-congres op 8 en 9 oktober jl. ging de film *AutiDelict* in première, een indringende en soms aangrijpende voorlichtingsfilm van de NVA en Wonderland Film over autisme en justitie. Op 5 februari 2011 organiseert de NVA een themadag over dit zelfde onderwerp. Waarom onze aandacht hiervoor?

Over de relatie tussen autisme en justitie wordt veel gespeculeerd. Enerzijds kunnen kenmerken van autisme in verband worden gebracht met een verhoogde kans op crimineel gedrag. Denk hierbij aan beperkte sociale en communicatieve vaardigheden, obsessieve interesses en tekorten aan impulscontrole en empathie. Zo is voorstelbaar dat een paniekaanval in een onverwachte situatie tot agressief gedrag kan leiden en dat een combinatie van behoefte aan seksueel contact, sociale onhandigheid en gebrek aan inlevingsvermogen bij sommige jongeren met autisme kan leiden tot seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Anderzijds wordt autisme juist in verband gebracht met een sterke neiging tot eerlijkheid en het strict naleven van gedragsregels, wat mogelijk minder crimineel gedrag tot gevolg heeft. Tot op heden is echter nog maar weinig onderzoek gedaan op dit gebied. Dat mensen met autisme vaker dan gemiddeld crimineel gedrag vertonen lijkt niet het geval te zijn. Integendeel, er lijkt juist een laag percentage te zijn dat de wet breekt (Allen et al., 2008; Woodbury-Smith et al., 2006). Ook bleek de oorspronkelijke groep van kinderen die Hans Asperger in 1944 beschreef, op latere leeftijd niet meer dan gemiddeld crimineel gedrag te vertonen (Hippler et al., 2010). Maar áls er sprake is van crimineel gedrag, dan speelt het autisme daarbij vaak een belangrijke rol.

Is autisme en justitie een issue voor NVA-leden?

In Nederland is de relatie tussen crimineel gedrag en autisme nooit structureel onderzocht. De NVA heeft u in haar laatste ledenenquête (2007-2008, zie rapport: 'een plek om te leven') wel gevraagd of u in verband met een persoon met autisme wel eens in aanraking met politie en justitie bent gekomen.

Op basis van de gegevens van 2.275 mensen met een vorm van autisme, bleek ongeveer 1 op de 10 mensen weleens contact met politie of justitie te hebben gehad. Daarnaast maakt 1 op de 10 ouders zich zorgen dat dit in de toekomst zal gebeuren. Natuurlijk roept dit de vraag op: komen delicten nu vaker of juist minder vaak voor bij mensen met autisme dan bij mensen zonder autisme?

Op dit moment wordt binnen een samenwerkingsverband van de NVA met de afdeling ontwikkelingspsychologie van de Vrije

Universiteit in Amsterdam onderzocht in hoeverre verschillende vormen van crimineel gedrag vaker of minder vaak voorkomen bij mensen met autisme, hoe deze personen reageren in angstige situaties, wat hun verstandelijk niveau is en hoe hun algemene functioneren in werk en onderwijs mogelijk afwijkt van personen die geen crimineel gedrag vertonen.

Wat wil de NVA bereiken met de aandacht voor dit thema?

Voor zover bekend brengt autisme op zichzelf dus geen verhoogd risico op het plegen van delicten met zich mee. Maar áls mensen met autisme delinquent gedrag vertonen, dan speelt hun stoornis hierin vaak wel een rol. Daar zal bij de straf en behandeling rekening mee moeten worden gehouden, om herhaling van delinquent gedrag (recidive) te voorkomen. Zoals ook in de film *AutiDelict* is te zien, gebeurt dit in de praktijk nog lang niet altijd. En daar wil de NVA graag verandering in brengen. In de komende periode zetten we daarom naast het onderzoek ook een traject in gang om de voorlichtings-dvd *AutiDelict* actief te verspreiden onder de beoogde doelgroepen van professionals, zoals politieteams, Raad voor de Kinderbescherming, reclasering, advocaten, rechters en medewerkers in justitiële instellingen en in de forensische (jeugd)zorg.

Bronnen:

Allen, D., Evans, C., Hider, A., Hawkins, S., Peckett, H., & Morgan, H. (2008). Offending behaviour in adults with asperger syndrome. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 38, 748-758.

Hippler, K., Viding, E., Klicpera, C., & Happe, F. (2010). Brief Report: No Increase in Criminal Convictions in Hans Asperger's Original Cohort. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 40, 774-780.

Venderbosch, S., Wijnker-Holmes, B., Stekelenburg, F. & Rem, D. (2008). Een plek om te leven. Een onderzoek naar de leefsituatie van mensen met autisme. Bilthoven: Nederlandse Vereniging voor Autisme.

Woodbury-Smith, M. R., Clare, I. C. H., Holland, A. J., & Kearns, A. (2006). High functioning autistic spectrum disorders, offending and other law-breaking: findings from a community sample. *Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 17, 108-120.